

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Methodology) แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยรูปแบบความสัมพันธ์แบบสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) แล้วสร้างแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย นำผลการวิจัยที่ได้มาสร้างรูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยดังนี้

5.1 สรุปผล

5.1.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ (0.47) ด้านความร่วมมือ (0.44) ด้านเทคโนโลยีสื่อสาร (0.36) และ ด้านการติดตามความก้าวหน้า (0.22)

5.1.2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้จัดทำกิจกรรมเป็นรูปแบบการพัฒนา 4 ตัวแปร จำนวน 14 กิจกรรม ได้แก่ 12 กิจกรรม ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) ศูนย์ข้อมูล ข่าวสาร 3) ผังควบคุมกำกับงาน 4) การพัฒนาบุคคล และทีมงาน 5) คลังข้อมูล 6) Website ของโรงเรียน 7) Webpage ของครู 8) วาระประชุม 9) การประเมิน การติดตาม การนิเทศ 10) สัญญา 11) กลุ่ม Line และ 12) รายงานการเดินทาง (Gest Report)

5.1.3 ผลการทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และผลการวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า ก่อนทดลองกับหลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนในทุกตัวแปรตาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ผลการศึกษาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ 1) ความร่วมมือ 2) การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) เทคโนโลยีสื่อสาร 4) การติดตามความก้าวหน้า 5) เทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL for Windows) เพื่ออธิบายอิทธิพลเส้นทาง (Path Analysis) หรือปัจจัยเชิงสาเหตุ โดยสมการเชิงโครงสร้าง อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ของตัวแปรต้น ตัวแปรต้นกลางที่ส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อตัวแปรตาม โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Level of Significance .05) พบว่า มีเพียง 4 ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.47 ด้านความร่วมมือ อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.44 ด้านเทคโนโลยีสื่อสาร อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.36 และ ด้านการติดตามความก้าวหน้า อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.22 ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัย มาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1.1 ด้านเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้

เทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ โกวิท วัชรินทรานุกร (2554) ได้วิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า โมเดลการวิจัยที่ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 84 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบ

หลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ กระบวนการจัดการความรู้ การจัดการกับเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการกับวัฒนธรรม และการจัดการกับคน องค์ประกอบทั้งหมดนี้มีความตรงเชิงโครงสร้างในการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัย และยังสอดคล้องกับ อำนาจ เถาตระกุล (2550) ได้วิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารความรู้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทย พบว่า สารที่สำคัญสำหรับใช้เป็นฐานในการพัฒนารูปแบบการบริหารความรู้ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย การประเมินความสามารถและวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์การบริหาร ความรู้ สำนักงานบริหารจัดการความรู้ กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ กระบวนการบริการความรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ และบริการความรู้ สภาพการดำเนินการบริหารความรู้ ในสถาบันอาชีวศึกษาไทย พบว่ายังไม่มีรูปแบบการบริหารความรู้ที่เป็นของสถาบันเอง แต่มีการดำเนินการที่เป็นกิจกรรมย่อย ๆ ของทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในทุกด้าน และมีการดำเนินการดังต่อไปนี้คือ มีการสร้างฐานความรู้อาชีพสำหรับบริหารจัดการความรู้เฉลี่ยร้อยละ 57.91 มีการสร้างองค์ความรู้อาชีพสำหรับแลกเปลี่ยนแบ่งปันและให้บริการความรู้เฉลี่ยร้อยละ 57.20 มีการพัฒนาชุมชน คนทำงาน ด้วยความรู้เฉลี่ยร้อยละ 57.61 มีการแลกเปลี่ยนกับการบริการความรู้เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ร้อยละ 58.54 มีการให้บริการความรู้เฉลี่ยร้อยละ 58.76 มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้เฉลี่ยร้อยละ 59.97 มีกิจกรรมของขั้นตอนการสร้างความรู้อาชีพเฉลี่ยร้อยละ 67.30 มีการบริหารความรู้ เทคโนโลยี การจัดเก็บ การเข้าถึงความรู้เฉลี่ยร้อยละ 61.67 มีการจัดหน่วยงานให้เป็นสำนักงานบริหารจัดการความรู้เฉลี่ยร้อยละ 63.00 มีกระบวนการพัฒนาผู้บริหารและทีมให้เป็นคนทำงานด้วยความรู้เฉลี่ยร้อยละ 63.15 มีกระบวนการพัฒนาคนทำงานด้วยความรู้และแนวร่วมคนทำงานด้วยความรู้เฉลี่ยร้อยละ 63.70 มีการกำหนดบทบาทคุณสมบัติหน้าที่ของบุคลากรเฉลี่ยร้อยละ 64.52 มีการบริหารความรู้ที่เป็นรูปแบบหลักของการบริหารความรู้เฉลี่ยร้อยละ 65.85 มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันและให้บริการความรู้เฉลี่ยร้อยละ 73.97 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารความรู้ในสถาบันการอาชีวศึกษาประกอบด้วย รูปแบบหลักของการบริหารความรู้และรูปแบบย่อยอีก 13 รูปแบบ ดังนี้ โครงสร้างสำนักงานบริหารความรู้ การสร้างฐานความรู้อาชีพ การสร้างองค์ความรู้อาชีพสำหรับแลกเปลี่ยนแบ่งปันและให้บริการความรู้ ขั้นตอนการสร้างความรู้ไม่เปิดเผย และเปิดเผย การบริหารความรู้และเทคโนโลยีในการจัดเก็บและการเข้าถึงฐานข้อมูลความรู้ การบริหารการพัฒนาชุมชนคนทำงานด้วยความรู้ กระบวนการพัฒนาชุมชนคนทำงานด้วยความรู้บริหารและทีมคนทำงานด้วยความรู้ กระบวนการพัฒนาคนทำงานด้วยความรู้และแนวร่วมคนทำงานด้วยความรู้ บทบาท คุณสมบัติหน้าที่ของชุมชนคนทำงานด้วยความรู้ของการบริหารความรู้ การบริหาร

การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้และการให้บริการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้และการให้บริการความรู้เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

5.2.1.2 ด้านความร่วมมือ

ความร่วมมือ มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย สอดคล้องกับ สนั่น ใจโชติ (2554) ได้วิจัย รูปแบบการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ กลยุทธ์ วัฒนธรรม โครงสร้าง เทคโนโลยี และการวัดผล 2) ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การกำหนดความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การนำความรู้ไปใช้ และการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสิทธิภาพจากการนำรูปแบบการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ทีมครูจัดการความรู้ ผู้บริหารสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีปฏิบัติที่ดีที่สุด การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ครูนำการจัดการความรู้ไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และนักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และการแลกเปลี่ยนความรู้ในการทำงาน ตลอดจนสอดคล้องกับ Hughes and Holbrook (1998) ได้ศึกษาการจัดการจัดการความรู้ : ตัวบ่งชี้วัดกิจกรรมขององค์กร จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 ตัวอย่างในบริติชโคลัมเบีย พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีประสิทธิภาพการจัดการความรู้ในองค์กรมี 7 องค์ประกอบคือภาวะผู้นำ การวัดผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากร กลยุทธ์ การดำเนินการตามกลยุทธ์ความร่วมมือในการทำงานและการพยากรณ์แนวโน้ม ซึ่งการค้นพบนี้องค์กรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการความรู้ในองค์กร

5.2.1.3 ด้านเทคโนโลยีสื่อสาร

เทคโนโลยีสื่อสาร มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Epstein. (2000) ได้วิจัยการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ในองค์กรเพื่อทราบว่าบุคคลใช้อุปกรณ์สื่อสารเพื่อที่จะสื่อสารกันอย่างไร โดยผู้วิจัยได้นิยามความรู้ภายในและภายนอกบุคคล (Tacit and Explicitly Knowledge) ในเทอมของรูปแบบและในเทอมของวิธีการสื่อสารและพบปะสนทนา โดยตรงจะให้ผลดีกว่าใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E - Mail) ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดจะมีบทบาทสำคัญมากต่อการแพร่กระจายความรู้ การเป็นเพื่อนจะทำให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือความรู้ที่ซ่อนเร้นในบุคคลได้มากกว่าการขาดความสัมพันธ์ของความเป็นเพื่อน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ความคล้ายคลึงกันทางสังคมของบุคคล ไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่ามีผลต่อการเผยแพร่

และการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคคล ส่วนผู้ที่มีบุคลิกภาพเปิดเผยจะสื่อสารความรู้ที่ซับซ้อนและความรู้ธรรมดาทั่วไป ได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีบุคลิกภาพเปิดเผย และ McCarthy (2002) ได้วิจัยเพื่อวัดความกลมกลืนของภาระงานด้านเทคโนโลยีกับระบบการจัดการความรู้ขององค์กร 14 องค์กร ซึ่งประกอบด้วยองค์กรของรัฐ หน่วยงานอุตสาหกรรม สถาบันการเงิน และบริษัทให้คำปรึกษาโดยมีสมมุติฐานของการวิจัย 3 ข้อคือ 1) มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระบบจัดการความรู้และความต้องการในภาระงานของผู้ใช้ระบบ 2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการจัดการความรู้ และคุณลักษณะส่วนตัวของผู้ใช้ระบบ 3) ความต้องการในภาระงาน และคุณลักษณะส่วนตัวของผู้ใช้ระบบ มีอิทธิพลทางบวกต่อความกลมกลืนระหว่างภาระงานด้านเทคโนโลยีและระบบการจัดการความรู้ ผลการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) สอดคล้องกับสมมุติฐานทั้ง 3 ข้อ ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่ามีปัจจัย 3 ประการที่เกี่ยวข้องกับการใช้การจัดการความรู้ คือวัฒนธรรมองค์กร ความสามารถของพนักงาน คุณลักษณะของผู้ใช้ระบบการจัดการความรู้ภาระงานขององค์กร และความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้ระบบ โดยมีความสัมพันธ์ปริมาณที่สูงมากระหว่างองค์ประกอบทั้งสาม ทั้งนี้ วัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัย ที่สำคัญที่สุดในการใช้ประโยชน์จากการบริหารจัดการความรู้ ดังนั้น จึงเป็นตัวแปรที่ผู้บริหารองค์กรจะต้องคำนึงถึงอย่างมากในการจัดการความรู้ให้ประสบความสำเร็จต่อไป

5.2.1.4 ด้านการติดตามความก้าวหน้า

การติดตามความก้าวหน้า มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนาล บุญมีพิพิธ (2551) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาพบ ว่าองค์ประกอบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ประกอบด้วย 9 ตัวแปรได้แก่ การเตรียมการตามกระบวนการจัดการความรู้ การนิเทศติดตามผลและการประเมินผล การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดเก็บความรู้ การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร การวางแผน การติดต่อสื่อสาร การสร้างความรู้ การยกย่องชมเชยและการให้รางวัล รูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ใช้วิธีการอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 12 คน โดยให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาที่ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ การเตรียมการตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ การนิเทศติดตามประเมินผล การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดเก็บความรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน การวางแผน การสื่อสาร การสร้างความรู้ การยกย่องชมเชยและการให้รางวัล มีความถูกต้องเหมาะสมและเป็นไปได้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารองค์ความรู้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้

5.2.2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย

ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาที่ผู้วิจัย คิดขึ้นเอง นำเข้าสู่กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) และการระดมสมอง (Brain Storming) ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา จำนวน 20 ท่าน และได้นำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ให้ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ การพัฒนา ได้จัดทำกิจกรรมในการพัฒนา 12 กิจกรรม สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.2.1 ด้านเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ จำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย

1) กิจกรรม Port Folio และ 2) กิจกรรม Data Center

5.2.2.2 ด้านความร่วมมือ จำนวน 3 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรม สัญญา

2) กิจกรรม ผังควบคุมกำกับงาน และ 3) กิจกรรม การพัฒนาบุคคล และทีมงาน

5.2.2.3 ด้านเทคโนโลยีสื่อสาร จำนวน 4 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรม Main

Server 2) กิจกรรม Group Line 3) กิจกรรม School Website และ 4) กิจกรรม Teacher Webpage

5.2.2.4 ด้านการติดตามความก้าวหน้า จำนวน 3 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรม

Gest Report 2) กิจกรรม วาระประชุม และ 3) กิจกรรม การประเมิน การติดตาม การนิเทศ

5.2.3 ผลการทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของผู้บริหาร ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย

การเปรียบเทียบระหว่างก่อนทดลองกับหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการ ความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียง ของประเทศไทย ของกลุ่มทดลอง ด้วยสถิติวิเคราะห์ Wilcoxon Signed Rank Test โดยกำหนดค่า โดยกำหนดค่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา การจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียง ของประเทศไทย ของกลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองมีการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษาดีขึ้น กว่าก่อนการทดลอง ทั้งในด้านเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ ด้านความร่วมมือ ด้านเทคโนโลยี สื่อสาร และ ด้านการติดตามความก้าวหน้า และเปรียบเทียบระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.3.1 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2549, น. 101) ได้รวบรวมองค์ประกอบสำคัญใน การสนับสนุนการจัดการความรู้ ดังนี้ คือ 1) กลยุทธ์ 2) คน 3) วัฒนธรรม 4) เทคโนโลยีสารสนเทศ

5) การประเมินผล 6) โครงสร้างองค์กร และ ทราดา จินดาวงศ์ (2549) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการความรู้เกิดขึ้นจะมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) บุคลากรในองค์กร 2) การจัดการในองค์กร 3) พื้นฐานทางกายภาพและเทคโนโลยี และ 4) ข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ ตลอดจน Farida Hasanli (2002) กล่าวว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่สำคัญของการจัดการความรู้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญหลายองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ 2) วัฒนธรรม 3) โครงสร้างบทบาทและความรับผิดชอบ และ 4) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญที่จะช่วยให้การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในองค์กรด้วยกัน และกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสร้างเครือข่ายสร้างฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อช่วยในการถ่ายโอนความรู้ให้ทั่วทั้งองค์กรและเกิดการสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง

จากการสังเกตการณ์หลังจากทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาด้านเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่เป็นกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนเกิดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญด้านเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ ซึ่งเป็นปัญหาในทุกองค์กร
- 2) มีการแสดงความคิดเห็น อย่างเปิดเผย และกล้าเสนอแนะเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้
- 3) มีคลังสำหรับการจัดเก็บความรู้ในโรงเรียน
- 4) มีความสามารถใช้คลังที่เป็นระบบเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้
- 5) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ให้คำปรึกษาแนะนำ และปฏิบัติตาม

5.2.3.2 การพัฒนาด้านความร่วมมือ

การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนความรู้ (Davenport and Prusak, 1999) ทั้งความรู้ฝังลึกในคน และความรู้เปิดเผยเพื่อการพัฒนา (Takeuchi and Nonaka, 2001 ; and Careers Take a Change of Direction, 2004) ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำความรู้ไปใช้ (Marquarde and Reynolds, 1994) จากเครือข่ายความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน (Tannonbaum and Alliger, 2000) โดยการขยายและนำความรู้ที่ได้จากการเก็บมาใช้ หรือนำความรู้มาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ในการเพิ่มความสามารถและทักษะให้แก่ตนเองและสถาบัน ในการทำงาน การวางแผน การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวัด และการประเมิน (Lethwood, Leonard and Sharratt, 1998) ทั้งนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด

ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษา บุคลากรสนับสนุน ผู้ปกครองและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถาบันเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ และเปลี่ยน และกระจายความรู้ไปยังทุก ๆ กลุ่มที่เกี่ยวข้องในระบบ (Butcher et al, 2001)

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาความสามารถในด้านความร่วมมือ ของผู้อำนวยการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่เป็นกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

1) เกิดวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาด้านความร่วมมือ จากบุคลากรครูที่มีอยู่ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา

2) ไม่มีความเครียดในองค์กร ทำให้แสดงความรู้สึกได้อย่างเปิดเผย

3) มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งในเรื่องส่วนตัว และเรื่องงาน

4) มีความรับผิดชอบมากขึ้น โดยสังเกตจาก การดำเนินงานเสร็จทันตามระยะเวลา

5.2.3.3 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสื่อสาร

Collison and Parcell (2004) ได้ศึกษาผลความสำเร็จของการจัดการความรู้ พบว่า มีองค์ประกอบด้านเทคโนโลยี (technology) มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มพูนการเรียนรู้ในองค์กร เช่น การนำวิดิทัศน์โฮตทัศน์ และการฝึกอบรมสื่อประสม มาใช้ประโยชน์เพื่อถ่ายทอดพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรในองค์กรให้ดีขึ้น และการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร (communication Technology) ที่จะช่วยทำให้การเข้าถึงความรู้ทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว น่าสนใจ เช่น Internet, Intranet, e - Learning, Web Blog, Chat Room ฯลฯ ตลอดจนการสนับสนุนด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการความรู้ เช่น ห้องสมุด มุมแลกเปลี่ยนความรู้ ป้ายนิเทศ ห้องอบรม ห้องประชุม เป็นต้น และ Keyser (2004) กล่าวถึง เทคโนโลยีในการสื่อสารว่าเป็นกระบวนการที่องค์กรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการความรู้ในองค์กร โดยเป็นสื่อที่ช่วยในการติดต่อสื่อสารความรู้ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีบทบาทเพิ่มพูนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กร นอกจากนี้ ยังเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนรู้ในองค์กร

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสื่อสาร ของผู้อำนวยการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่เป็นกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกต ดังนี้

1) เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสื่อสาร

2) เห็นความสำคัญ และมีความต้องการที่จะพัฒนาตลอดเวลา สามารถในการตัดสินใจ มีการวางแผนความต้องการอย่างมีระบบ

3) มีการมองอนาคตในการพัฒนา มีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน

4) เกิดความสามารถในการดูแลตนเอง และองค์กรได้

5.2.3.4 การพัฒนาด้านการติดตามความก้าวหน้า

แก้วเวียง นำมาผล (2551, น. 185-187). องค์กรประกอบการจัดการความรู้ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดเป้าหมายและตัวบ่งชี้ความรู้ 2) การแลกเปลี่ยนความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ 5) การนำความรู้ไปใช้ 6) การติดตามตรวจสอบและประเมินความรู้และ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ (2551) องค์กรประกอบการจัดการความรู้ มี 9 องค์ประกอบ คือ 1) การเตรียมการตามกระบวนการจัดการความรู้ 2) การนิเทศติดตามผล 3) การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ 5) การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและพฤติกรรมในการทำงาน 6) การวางแผน 7) การติดต่อสื่อสาร 8) การสร้างความรู้ 9) การยกย่องชมเชยและการให้รางวัล

จากการสังเกตการณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาด้านการติดตามความก้าวหน้าของ ของผู้อำนวยการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่เป็นกลุ่มทดลอง ที่เป็นกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกตดังนี้

1) เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาด้านการติดตามความก้าวหน้า

2) เห็นความสำคัญ ในการพัฒนาด้านการติดตามความก้าวหน้าของบุคลากร และองค์กร มีการวางแผนการติดตามได้ อย่างมีระบบ

3) มีความสามารถในการดูแลตนเอง และองค์กรได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ปัจจัยที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่เหมาะสม ประกอบด้วย ด้านเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ ด้านความร่วมมือ ด้านเทคโนโลยีสื่อสาร และ ด้านการติดตามความก้าวหน้า ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

5.3.1.2 รูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่เหมาะสม ประกอบด้วย กิจกรรมที่เหมาะสม คือ 1) Port Folio

2) Data Center 3) ฝั้งควบคุมกำกั้้งงาน 4) การพัฒนานุคคล และที่มงาน 5) Main Server 6) School Website 7) Teacher Webpage 8) วาระประชุม 9) การประเมิน การติดตาม การนิเทศ 10) สั้ญญา 11) Group Line และ 12) Gest Report ซึ้่เป็นรูปแบบการพัฒนาที่ไ้้้รับการทดลองใช้และผ่านการประเมินผลมาแล้ว

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนารูปแบบการจัดการพัฒนาการจัดการจัดการความรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีปัจจัยในการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีในการจัดเก็บความรู้ ด้านความร่วมมือ ด้านเทคโนโลยีสื่อสาร และ ด้านการติดตามความก้าวหน้า ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาของภาครัฐ และภาคเอกชน เนื่องจากแต่ละสังกัด มีลักษณะและวัตถุประสงค์ นโยบายในการบริหารและการดำเนินงานแตกต่างกัน

5.3.2.2 เพื่อให้เกิดความชัดเจนในผลการวิจัย จึงควรมีการศึกษาในลักษณะที่ตัวแปรแต่ละตัวสามารถส่งผลซึ่งกันและกันได้ หรือมีอิทธิพลย้อนกลับได้ จะเป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด